

przez kierownika Powiatowego Zarządu Wet. Każdy z tych organów sporządza protokół z każdej przeprowadzonej przez siebie kontroli. Wyżej wymienione organy przeprowadzają kontrolę w różnym czasie i zupełnie niezależnie od siebie. Wyniki tych kontroli to jest protokoły spotykają się w Powiatowym i Wojewódzkim Zarządzie Wet. i tam dopiero po ich skonfrontowaniu dają właściwy obraz pracy zarówno punktów jak stylu i sumienności pracy samych organów wykonujących kontrolę to jest P.Z.L.Z. i Powiatowych Zarządów Wet. Właściwe zaś wyciąganie wniosków charakteryzuje pracę Wojewódzkiego Zarządu Wet.

Kontrola obejmuje całość pracy punktów, a mianowicie:

1. Ilość zainseminowanych sztuk ze specjalnym zwróceniem uwagi na stosunek ilości inseminowanych po raz pierwszy i po raz drugi. Przyjmuje się, że po pierwszej inseminacji powinna być zapłodniona połowa ilości doprowadzonych krów. Po drugiej inseminacji powinno się zacielić dalszych 25% krów, a do zabiegu po raz trzeci może być doprowadzone zaledwie kilka procent — tak że w efekcie zacielenie powinien być mniej niż 75% ogólnej ilości doprowadzonych krów do danego punktu. Niższy procent stwierdzony przy kontroli świadczy, że albo inseminator wykonuje zabiegi nieumiejętnie, albo dostarczane do punktu nasienie jest wadliwie przygotowane. Zadaniem kontroli jest stwierdzić i natychmiast usunąć przyczynę zła.

2. Organy kontrolujące specjalną uwagę zwracają na przestrzeganie higieny przez inseminatora podczas jego pracy. Tyczy to szczególnie a) używania odzieży ochronnej, tj. czystego białego fartucha i butów gumowych, które są myte przed opuszczeniem każdej zagrody 20% roztworem ługu sodowego lub

30% roztworem lizolu; b) inseminator przed i po każdym zabiegu myje dokładnie ręce ciepłą wodą z mydłem; c) w wypadku używania wziernika, inseminator po każdym jego użyciu dokładnie myje wziernik w czystej wodzie, a następnie opala go nad płomieniem spirytusowym; d) inseminator w skrzynce z nasieniem otrzymuje ze stacji dwa sterylizatory. W jednym z nich są wyjąłowane pipety, a drugi jest pusty przeznaczony na pipety po ich użyciu.

Ponadto kontrola powinna sprawdzić:

3. Czy inseminator opanował technikę wykonywania zabiegu,

4. czy termosy z nasieniem są przechowywane w odpowiednim pomieszczeniu i temperaturze,

5. czy dokładnie prowadzony jest dziennik czynności inseminatora.

Pewnego rodzaju dalszym ciągiem kontroli jest sprawozdawczość. Każdy organ służby wet. z przeprowadzonej kontroli obowiązany jest spisać krótki protokół wg ustalonego wzoru. Na podstawie wyników kontroli przeprowadzonej we własnym zakresie oraz na podstawie protokołów kontroli otrzymanych z P.Z.L.Z. — Powiatowe Zarządy Wet. sporządzają miesięczne sprawozdania zbiorcze i przysyłają je do Wojewódzkich Zarządów Wet., które z kolei sporządzają sprawozdania zbiorcze ze wszystkich powiatów objętych inseminacją i co miesiąc przysyłają do Centralnego Zarządu Weterynarii. W ten sposób Centralny Zarząd Weterynarii stale jest informowany o przebiegu akcji i to nie tylko co do ilości zainseminowanych sztuk, ale i ilości krów doprowadzonych na spedy i tam poddanych leczeniu. W wypadku niedociągnięć w pracy któregośkolwiek P.Z.L.Z. lub Powiatowego Zarządu Wet. — ten system sprawozdawczości pozwala Centralnemu Zarządowi Weterynaryjnemu na szybką interwencję na zagrożonym odcinku.

TADEUSZ BARTLIK

W.Z.Wet. — Bydgoszcz

Organizacja punktów inseminacji krów i ich praca

Pierwszy punkt unasienniania bydła na terenie woj. bydgoskiego uruchomił Zakład Inseminacji i Zwalczenia Bezpłodności P.I.W. w Bydgoszczy w r. 1949 i 1950. Po sprawdzeniu przez dr Jaśkowskiego (1951 r. *) pomyślnych wyników dwuletniej pracy punktu i dobrej ocenie z punktu widzenia organizacyjnego oraz przystosowania do miejscowych warunków, Ministerstwo Rolnictwa uruchomiło na nowym terenie w r. 1951 10 punktów, w następnym roku dalszych punktów 10, a w roku bieżącym jeszcze 10 tak, że globalna ilość czynnych w czerwcu 1953 roku wynosiła 30.

Założenia organizacyjne. Punkty zaopatrywane są w wyjąłowany sprzęt inseminacyjny, oraz nasienie przez Zakład Inseminacji w Bydgoszczy, który dysponuje stacją buhajów umieszczoną w gospodarstwie doświadczalnym w Trzęsaczu. Dostawa nasienia do punktów następuje cztery razy w tygodniu według planu ustalonego przez kierownika Zakładu Inseminacji. Trzy punkty zaopatrywane są w na-

sienie produkowane w stacji buhajów PGR Rybieniec, pow. Chełmno. Z Bydgoszczy skrzynki z nasieniem i przyrządami rozsyłane są przeważnie koleją do stacji PKP położonych w pobliżu punktu. W większości punktów stacja kolejowa jest na miejscu. Najdalsza odległość punktu od stacji kolejowej 5 km. Punkty unasienniania tworzone na przestrzeni 1951—1953 powstawały przeważnie w miejscowościach, w których stwierdzono znaczny odsetek bydła jałowego (głównym tłem jałowoci była zaraza rżęsiłkowa).

Personel inseminacyjny rekrutuje się przeważnie z chłopów indywidualnych lub członków spółdzielni produkcyjnych. Na 30 techników inseminacyjnych w roku 1953 jest 17 chłopów indywidualnych, 8 członków spółdzielni produkcyjnych, 3 pracownicy PGR i 2 pracowników PZLZ.

Jakkolwiek punkty uruchamiano w miejscowościach, w których panowała masowa bezpłodność, to jedynie w niewielu gromadach rozpoczęcie akcji unasi-

niania poprzedziła akcja zwalczania bezpłodności (RZS Łęgnowo, RZS Sadki, RZS Olszewka, RZS Brzozowo i gromady Łowinek, Murucin, Strzelewo) przeprowadzona przez Zakład Inseminacji i Zwalczania Bezpłodności. Rozwój akcji inseminacyjnej w poszczególnych punktach zależał od umiejętności techników unasienniania. Szczególnie niebezpiecznym dla pomyslnego rozwoju akcji okazało się unasiennianie krów jałowiejących (nieleczonych). Punkty, które rozwinęły w pierwszych miesiącach istnienia żywą działalność, wynikającą z unasienniania dużej liczby krów jałowich, przeważnie załamywały się, i tylko niektórzy technicy zdołali w wiele miesięcy po załamaniu się akcji unasienniania odzyskać wśród chłopów dobrą opinię. Duży wpływ na rozwój akcji unasienniania miała należyta opieka nad punktami ze strony Prezydiów PRN. Gromady, w których w związku z unasiennianiem przez punkty ograniczono liczbę buhajów, unasienniały więcej bydła aniżeli te, w których pozostawiono pełną obsadę buhajów. Na ogół posiadacze buhajów potrafili szerzyć umiejętną propagandę przeciw unasiennianiu. Rozmiary akcji unasienniania na poszczególnych punktach w latach 1951 do 31.V.1953 podają tabele nr 1 i 2.

Ogółem unasienniono na punktach w roku 1951 — 927 krów, w roku 1952 — 4004 krowy i w roku 1953 — 2121 krów. Przy czym w roku 1953 30 techników unasienniania przeprowadzało unasiennianie krów w 76 gromadach chłopskich i 23 gospodarstwach uspołeczniionych. Zaopatrzenie w nasienie było regularne, przy czym poszczególne punkty otrzymywały zależnie od zapotrzebowania 2—11 dawek nasienia w każdej wysyłce. Przeciętne zużycie nasienia na krowę inseminowaną w punktach obsługiwanych przez stację w Trzemeszku wyniosło w r. 1951 4,3 dawki, w r. 1952 2,8 dawki, a w r. 1953 2,9 dawki. Na 41 punktów działających na przestrzeni 1951—1953 likwidacji uległo 11 (26,8%) — z tego na skutek złych wyników unasienniania 2 (zest. nr 2 lp. li 4). Na skutek słabej aktywności inseminatora 2 (lp. 2 i 10). Na skutek przejścia w ramy organizacyjne PGR 2 (lp. 9 i 11); wskutek opuszczenia przez technika unasienniania siedziby punktu 4 (lp. 5, 6, 7, 8). Oraz wskutek błędów organizacyjnych (niemożność dostawy nasienia) 1 (lp. 3). Wśród czynnych punktów unasienniania obserwujemy znaczne różnice w liczbie krów unasiennionych rocznie. Między przodującym punktem w r. 1952 a najgorszym różnica wynosi 369 zwierząt zainseminowanych. Różnic tych należy szukać z jednej strony w wartości indywidualnej techników unasienniania, z drugiej zaś w opiece roztaczanej przez Prezydium PRN. Np. w pow. świeckim średnio każdy punkt unasiennił 286 krów, w bydgoskim 171 krów, w wyrzyskim 114, w chełmińskim 95 i w inowrocławskim 76.

W r. 1953 struktura organizacyjna akcji inseminacyjnej uległa zmianie. Punkty inseminacyjne przeszły pod opiekę służby weterynaryjnej. Włączenie aktywu weterynaryjnego do akcji unasienniania powinno dać ilościowe i jakościowe polepszenie wyników unasienniania. Dało to się już zauważyć na odcinku gospodarstw spółdzielczych, w których lekarze wet. sprawują opiekę i akcję unasienniania popularyzują wśród spółdzielców. Rozwój akcji unasienniania wy-

maga ściślej współpracy P.Z. Wet. z Referatami Produkcji Zwierzęcej PPRN. Tam, gdzie ta współpraca szwankuje obserwujemy spadek liczby unasiennionych krów.

Nie tylko jednak współpraca obu sektorów — weterynaryjnego i zootechnicznego ma znaczenie dla rozwoju akcji unasienniania. Stała weterynaryjna kontrola wyników unasienniania, leczenie krów jałowiejących, oraz mądrze prowadzona akcja oświatowa wśród chłopów i personelu zootechnicznego gospodarstw uspołeczniionych, oto czynniki, które niewątpliwie przyczynią się do upowszechnienia akcji unasienniania.

Tab. 1. Działalność punktów unasienniania czynnych bez przerwy od początku działalności do 31.V.1953 roku

L. p.	Nazwa punktu	Liczba gromad uspoł. obsług. przez punkt	Liczba krów unasiennianych po raz:									
			1951			1952			1953			
			I	II	III	I	II	III	I	II	III	
1	Łęgnowo	1	50	14	4	211	85	22	95	51	6	
2	Otrowo	1	56	18	7	126	47	11	91	26	5	
3	Morzewiec	1	121	38	3	410	116	27	228	68	14	
4	Jeżewo	2	40	5	—	281	112	36	147	57	12	
5	Wierzchucin	—	71	15	4	138	54	15	61	18	2	
6	Lisewo	—	45	9	3	91	22	10	65	16	3	
7	Buszkowo	1	120	38	16	204	80	29	62	9	2	
8	Łowinek	—	149	57	16	401	109	69	127	74	25	
9	Grzybno	—	16	6	1	133	51	4	156	14	6	
10	Starogród	—	16	9	1	41	5	1	15	0	0	
11	Trzeciewiec	4	—	—	—	39	9	2	49	5	0	
12	Murucin	—	—	—	—	147	39	8	41	14	4	
13	Świekatowo	1	—	—	—	209	35	3	144	18	1	
14	Wudzyń	—	—	—	—	116	29	2	90	16	4	
15	Stroano	—	—	—	—	82	21	2	82	32	7	
16	Dobrcz	—	—	—	—	261	74	14	186	61	14	
17	Nakło	1	—	—	—	114	25	4	92	35	6	
18	Strzelewo	3	—	—	—	158	47	19	107	29	8	
19	Karnowo	1	—	—	—	—	—	—	19	5	1	
20	Sadki	2	—	—	—	—	—	—	51	15	1	
21	Zołądowo	—	—	—	—	—	—	—	11	3	0	
22	Miasteczko	1	—	—	—	—	—	—	10	1	0	
23	Slesin	—	—	—	—	—	—	—	12	1	—	
24	Warlubie	1	—	—	—	—	—	—	23	0	0	
25	Wałdowo	1	—	—	—	—	—	—	11	0	0	
26	Olszewka	1	—	—	—	—	—	—	18	6	2	
27	Brzozowo	1	—	—	—	166	55	18	94	22	4	
28	Bieskowo	—	—	—	—	—	—	—	36	5	1	
			23	628	207	55	3328	994	295	2121	581	128

Tab. 2. Działalność punktów unasienniania, które uległy likwidacji na przestrzeni 1951—1953

L. p.	Nazwa punktu	Liczba gromad uspoł. obsług. przez punkt	Liczba krów unasiennianych po raz:						
			1951			1952			
			I	II	III	I	II	III	
1	Dąbrówka	1	57	23	3	—	—	—	
2	Dwierzchno	0	30	4	0	—	—	—	
3	Nowy Dwór	1	76	22	4	159	56	12	
4	Mirowice	1	45	6	2	106	32	6	
5	Rędbiewice	1	37	8	2	—	—	—	
6	Wiąg	1	—	—	—	54	19	3	
7	Olszewice	—	—	—	—	107	45	6	
8	Pęchowo	0	—	—	—	14	2	—	
9	Rybieńec	0	—	—	—	195	60	6	
10	Bieńkówka	0	—	—	—	31	2	1	
11	Napole	0	—	—	—	11	1	1	
			5	245	65	13	676	217	37